

Aan de Minister van Infrastructuur en Milieu
drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum: 16 september 2016
Kenmerk: 16.054a-HB/AvI
Betreft: Reactie op internetconsultatie ontwerp Omgevingsbesluit Omgevingswet

Geachte mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus,

Namens de 25 GGD'en en GHOR-bureaus biedt GGD GHOR Nederland u met deze brief een gezamenlijke reactie aan op de ontwerpversies van de vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), ter uitwerking van de Omgevingswet.

Allereerst willen wij u danken voor de gelegenheid een reactie te geven op de ontwerp AMvB's: het Omgevingsbesluit (OB), het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL), Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL) en het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL). Wij willen u en uw ministerie complimenteren met het vele werk en de verbeterlagen die gemaakt zijn ten opzichte van de versies die ons in de preconsultatie fase zijn voorgelegd.

Wij hebben de ontwerpversies van de AMvB's met name beoordeeld op de invloed van de voorgestelde regelingen op het realiseren van een gelijkwaardig beschermingsniveau van gezondheid bij burgers (doelstelling van de wet) en de mogelijkheden tot gezondheidsbevordering. Onze majeure opmerkingen per AMvB vindt u in deze brief. In de bijgevoegde tabellen zijn we op detailniveau ingegaan op de teksten van de AMvB's en de Nota van Toelichting.

Het belang van het expliciet toevoegen van het gezondheidsaspect bij besluitvorming over omgevingsplannen en vergunningen wordt door ons van harte onderschreven en zien wij als een belangrijk winstpunt in het omgevingsrecht. Tot nu toe is er steeds vanuit gegaan dat als voldaan wordt aan de milieueisen er geen onaanvaardbare gezondheidsrisico's zijn en dit is niet altijd het geval.

De decentralisatie van verantwoordelijkheden en de vergroting van de bestuurlijke afwegingsruimte voor gemeenten bieden de mogelijkheid om maatwerk op het terrein van gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering te leveren. Echter zijn wij er op dit moment niet van overtuigd dat de huidige ontwerp AMvB's voldoende mogelijkheden bieden om dit in de praktijk ook te realiseren. Immers, een duidelijk beschermend normenstelsel op basis van gezondheidseffecten is niet in de AMvB's opgenomen. Verder is het onduidelijk op welke wijze gezondheid vorm dient te krijgen in de omgevingswaarden en de waarden in instructieregels. Ook houden de regelingen geen rekening met het feit dat bij een basisbeschermingsniveau er nadelige gezondheidseffecten kunnen optreden en wordt er geen rekening met cumulatieve effecten. En in die gevallen dat er wel normen voorhanden zijn, mogen gemeenten soms met een gefundeerde onderbouwing afwijken van deze normen.

Er ontbreekt ook een integraal beoordelingskader voor gezondheidsaspecten. Dit maakt, zeker op lokaal niveau, het maken van integrale afwegingen over de kwaliteit van de leefomgeving met aandacht voor gezondheid op zijn minst lastig voor bestuurders, zeker in relatie tot beleidsvelden waarvoor een dergelijk normenstelsel wel beschikbaar is. Mede hierom pleiten wij voor de

ontwikkeling van een decision toolbox voor bestuurders. Dit instrument moet bestuurders inzicht verschaffen in de eventuele gezondheidsrisico's of gezondheidskansen en het vergroten van de veiligheid van verschillende beleidsopties en besluiten voor de inrichting van de fysieke leefomgeving en bij vergunningverlening. De huidige instrumenten missen ons inziens deze mogelijkheid. De decision toolbox voor bestuurders zal niet alleen het effect van een bestuurlijke beslissing kunnen tonen, maar ook inzicht moeten geven in de deugdelijkheid van de onderliggende argumentatie. Op deze wijze kan een bijdrage geleverd worden aan een integrale afweging. Het is wenselijk deze decision toolbox voor bestuurders te ontwikkelen met de VNG en het IPO en organisaties zoals het RIVM, het PBL en de commissie MER. GGD GHOR Nederland is bereid hierin ook een rol te spelen.

Op meerdere plaatsen in de ontwerp AMvB's wordt de mogelijkheid geboden om tijdelijke situaties van overlast, waaronder geluid- en geuroverlast, 10 jaar te laten duren en daarna eventueel zelfs te verlengen. GGD GHOR Nederland heeft ernstige bezwaren tegen deze mogelijkheid en de gestelde termijnen. Voor jonge kinderen waarvoor wij een goede en gezonde start bepleiten omvat deze periode zelfs ruim de gehele basisschoolperiode. Tien jaar in een leefomgeving doorbrengen met een slechte geluid-, geur- en/of luchtkwaliteit (woning, schoolgebouw, wijk) is voor kinderen niet meer tijdelijk te noemen. De gevolgen daarvan kunnen voor kinderen groot zijn en een grote invloed hebben op de rest van hun leven. Wij pleiten derhalve voor een beperking van de maximale tijdelijke periode tot drie jaar, daarna moeten de problemen opgelost zijn.

Ontwerp Omgevingsbesluit

Gezondheid en veiligheid

In bijlage III van het ontwerp OB is een lijst van risicovolle milieubelastende activiteiten opgenomen waarvoor het bestuur van de Veiligheidsregio advies moet geven voor vergunningverlening. In die lijst ontbreken, ons inziens, risicovolle gezondheidsbelastende activiteiten met een veiligheidsbelang. Denk hierbij aan onder meer het exploiteren van grootschalige biovergistinginstallaties of hoog-risico laboratoria, het bedrijven van bepaalde vormen van intensieve veehouderij, (grote) risicovolle evenementen en het uitoefenen van bedrijvigheid met grote verkeersaantrekkende werking. GGD GHOR Nederland pleit ervoor de lijst met tenminste de bovengenoemde activiteiten aan te vullen.

Naar de mening van GGD GHOR Nederland ligt het voor de hand dat bij de adviestaak van het bestuur van de Veiligheidsregio de Directeur Publieke Gezondheid (DPG) wordt betrokken. Immers de adviesrol op de terreinen van volksgezondheid en veiligheid is verenigd in de DPG als directeur GHOR (onderdeel van de Veiligheidsregio) en directeur GGD. Op deze wijze kan derhalve ook uitvoering gegeven worden aan art. 16 van de Wet publieke gezondheid en art. 10 van de Wet veiligheidsregio's. Wij stellen voor een dergelijke verwijzing op te nemen in de NvT.

In het OB wordt niet voorzien dat een advies omtrent de specifieke lokale omstandigheden noodzakelijk is in de situatie dat het Rijk vergunningverlener wordt voor milieu- en gezondheidsbelastende activiteiten waarbij nationale veiligheidsbelangen betrokken zijn (zoals bij risicovolle laboratoria). Wij achten een dergelijk advies van belang om de risico's voor (openbare) veiligheid en gezondheid ter plaatse te kunnen inschatten.

Publieksparticipatie

Het OB verplicht initiatiefnemers aan te geven hoe bij een Omgevingsplan, -visie, of -programma vroegtijdige publieksparticipatie heeft plaatsgevonden. Er hoeft geen verantwoording te worden gegeven over het wat, over het resultaat van de participatie. Met uw formulering kan het bevoegd gezag, en iemand die niet geparticipeerd heeft, daar geen kennis van nemen. GGD GHOR Nederland bepleit dat ook inzicht moet worden gegeven in de resultaten van de participatie en verwerking ervan.

Gezondheid en MER

Met de ruimere opvatting van het begrip 'milieu' in de Omgevingswet (zie ook de EU-richtlijn Strategische Milieubeoordeling) is het gewenst dat de MER-samenvatting in ieder geval zowel de

milieu- als de gezondheidsoverwegingen moet bevatten die zijn betrokken bij het vaststellen van het plan of programma.

Ontwerp Besluit kwaliteit leefomgeving

Geur, geluid en luchtkwaliteit

De omgevingswet gaat uit van een gelijkwaardig beschermingsniveau voor de leefomgeving. GGD GHOR Nederland maakt zich zorgen of dat gelijkwaardig beschermingsniveau wel geboden wordt voor geluid en geurbelasting. Hoewel er voor geluid en geurbelasting nog aanvullingen voorbereid worden, biedt de huidige tekst ruime mogelijkheden tot grotere belasting en daaruit voortkomende gezondheidseffecten. GGD GHOR Nederland stelt voor een tabel met gezondheidskundige advieswaarden toe te voegen voor alle componenten. Wij adviseren hiervoor onder andere het RIVM rapport "Gezondheid en veiligheid in de Omgevingswet" (2014) te betrekken. Hierin worden normen vermeld die meer op de bescherming van de gezondheid gebaseerd zijn. Ook op het gebied van luchtkwaliteit maakt GGD GHOR Nederland zich zorgen over de toekomstige kwaliteit en effecten op de gezondheid van alle Nederlanders. Gemeenten worden door de huidige teksten en het huidige mengpaneel niet gestimuleerd om hogere beschermingsniveaus te hanteren wat betreft luchtkwaliteit. Wij doen daarvoor in de bijlage enkele voorstellen ter verbetering. De verantwoordelijkheid voor het halen van de PM10 en NO2 normen wordt geheel bij gemeenten gelegd. GGD GHOR Nederland is van mening dat de rijksoverheid samen met de gemeenten hier een verantwoordelijkheid in heeft.

Normenkader

De huidige normen zijn niet voldoende beschermend voor gezondheid en leefomgeving. Zo zijn er ook gezondheidseffecten meetbaar onder de huidige norm voor luchtkwaliteit en geluid. Normen zijn een compromis van onder meer economische, technische en gezondheidskundige argumenten. De Gezondheidsraad heeft in haar recente advies 'Meewegen van gezondheid in omgevingsbeleid' gepleit voor striktere gezondheidskundige waarden als uitgangspunt. GGD GHOR Nederland sluit zich hierbij aan om middels het streven naar deze gezondheidskundige advieswaarden de leefomgeving te verbeteren. Wel merken wij hierbij op dat gezondheid een integraal aspect is en meer is dan een optelsom van sectorale gezondheidskundige advieswaarden. Naast het ontwikkelen van de advieswaarden is het zeker zo belangrijk de maatschappelijk discussie aan te gaan hoeveel gezondheidsrisico men in de leefomgeving acceptabel vindt. Dit vereist echter ook de beschikbaarheid van een decision toolbox voor bestuurders.

Gezondheidsbevordering en positieve gezondheid

Naast de gezondheidsbescherming bij factoren als geluid, geur en luchtkwaliteit, zijn ook gezondheidsbevorderende factoren van groot belang in relatie tot omgevingsbeleid. In de huidige teksten is er weinig tot geen aandacht voor gezondheidsbevorderende aspecten van de leefomgeving. Wij pleiten ervoor om in de NvT de aandacht voor gezondheidsbevordering expliciet toe te voegen aan de instructieregels voor omgevingsvisies en omgevingsplannen. Daarnaast houden wij, net als de Gezondheidsraad, een pleidooi om hierbij uit te gaan van een brede definitie van gezondheid. Een definitie waarin ook de veerkracht en eigen regie van burgers een plaats hebben en dus goed aansluit bij de participatieve benadering. In het kort wordt deze definitie ook omschreven als positieve gezondheid naar de definitie van Machteld Huber (<http://www.ipositivehealth.com/>). Als een dergelijke ambitie wordt nagestreefd, vormt dat een stimulans om de leefomgeving zodanig in te richten dat gezond gedrag, functioneren, veerkracht en eigen regie van individuen én gemeenschappen worden bevorderd. Dat betekent dat ook kwetsbare groepen zoals kinderen, ouderen en mensen met beperkingen, zo min mogelijk belemmeringen ervaren en actief worden ondersteund om volwaardig in de maatschappij te participeren. Zo'n adaptieve leefomgeving is vanzelfsprekend een groene omgeving met aandacht voor water, is uitnodigend en toegankelijk, is veilig, vergroot het welzijn en versterkt de sociale cohesie, heeft een hoge geluidskwaliteit en maakt zelfredzaamheid mogelijk.

Ontwerp Besluit activiteiten leefomgeving

Zorgplicht

GGD GHOR Nederland staat voor bescherming en bevordering van de publieke gezondheid. GGD GHOR Nederland is daarom positief over het benoemen van de specifieke zorgplicht voor milieubelastende activiteiten in het besluit. Als oogmerken van de specifieke zorgplicht worden vooral ook bescherming van de gezondheid, bescherming tegen hinder en het borgen van de veiligheid genoemd als fundamentele uitgangspunten. Hierin kunnen wij ons zeer vinden. Verder zijn wij verheugd over de duidelijke formulering van de specifieke zorgplicht waarin de verantwoordelijkheid om nadelige gevolgen te voorkomen bij de initiatiefnemer wordt neergelegd. Wij pleiten er echter voor dat deze specifieke zorgplicht een groter toepassingsbereik krijgt en derhalve ook toepast dient te worden op die activiteiten die nu niet meer in het Activiteitenbesluit worden opgenomen als gevolg van het uitgangspunt "decentraal tenzij". De definitie van een milieubelastende activiteit zou daartoe breder moeten worden geformuleerd. Ook hinderaspecten zouden daarin moeten worden meegenomen. Er worden immers binnen de kaders van de specifieke zorgplicht geen onredelijke eisen gesteld die op zichzelf zouden leiden tot bureaucratie of ingewikkelde regelgeving.

Informatievoorziening en burgerparticipatie

GGD GHOR Nederland vindt verder dat geborgd zou moeten worden dat de omgeving tijdig en adequaat wordt geïnformeerd over het starten of uitbreiden van een activiteit. Dat geldt niet alleen voor Omgevingsplan en -visie en bij vergunningen, maar ook bij meldingen. Burgers hebben het recht om te weten wat er in hun omgeving verandert, als dit consequenties kan hebben voor het leefklimaat en de gezondheid. Goede informatievoorziening leidt op zichzelf al tot minder hinder en minder gezondheidsklachten. Het zou geen lokale afweging moeten zijn of men wel of niet wordt geïnformeerd. De wijze van informeren kan door het bevoegd gezag zelf worden ingevuld, maar het uitgangspunt zou een zo optimaal mogelijk bereik van de doelgroep moeten zijn. Het is wenselijk in het ontwerp BAL te regelen dat overheden vastleggen hoe zij dit willen realiseren en welke eisen zij hieromtrent aan initiatiefnemers stellen. Ook dit aspect zou onderdeel kunnen uitmaken van de decision toolbox voor bestuurders. In deze willen wij u ook attent maken op de aanbevelingen ten aanzien van informatie en burgerparticipatie uit het SCP rapport "Niet buiten de burger rekenen" (2016).

Ontwerp Besluit bouwwerken leefomgeving

Stuurartikelen

Veel gebouwen dragen bij aan risico's voor de gezondheid. Het BBL gaat er vanuit dat voldoende bescherming bestaat tegen lawaai, slechte akoestiek, vocht, discomfort en verontreiniging van binnenlucht indien er aan de technische regels wordt voldaan. Het blijkt echter vaak dat dit niet zo is: veelvuldig schieten de regels tekort, zoals uit eerder onderzoek blijkt (TNO, 2007, Gezondheidsaspecten van woningen in Nederland). De huidige omschrijving van lid 2 van de betreffende stuurartikelen van het Bouwbesluit biedt geen waarborg dat er een voldoende beschermingsniveau wordt bereikt. Het tegengestelde lijkt eerder het geval. Wij dringen er op aan dit onderdeel uit het ontwerp-BBL te halen.

Maatwerkregels

Gemeenten mogen geen aanvullende technische regels stellen voor gebouwen in (deel)gebieden ter bescherming van lokale gezondheidsrisico's. De algemene toelichting op het BBL noemt als argument dat de meeste BBL-regels technische eisen zijn waarin een gebiedsgerichte component ontbreekt. Het BBL anticipeert echter wel op aanvullende regels voor gebieden met aardbevingen. En eigenlijk zijn de BBL-eisen voor wering van geluid van buiten ook locatiegerichte regels. Het uitsluiten van gebiedsgerichte eisen aan gebouwen ter bescherming van gezondheid lijkt bovendien strijdig met het uitgangspunt "decentraal tenzij". Met het oog op gezondheid of veiligheid kan het nuttig zijn, voor een bepaald gebied of locatie, aanvullende technische regels voor gebouwen voor te schrijven. Dit kan gelden voor gebieden met o.a. een verhoogde kans op bijvoorbeeld luchtverontreiniging, overstrooming of oververhitting van woningen. Dit laatste hangt, naast andere

gezondheidsrisico's van o.a. ventilatie- en vochtproblemen, samen met het energiebeleid. Daarin gaat het BBL meer ruimte bieden voor lokaal beleid. Het is wenselijk om het bevoegd gezag in staat te stellen maatwerkregels op te stellen ter bescherming van gezondheid in gebouwen.

Zorgplicht

Het BBL stelt expliciet dat het gebouw voldoende bescherming geeft aan de gezondheid indien aan de technische eisen is voldaan. Dit veronderstelt dat alle relevante gezondheidsrisico's in een set met regels te vangen zijn. En het miskent dat in de praktijk telkens weer blijkt dat zelfs gebouwen die aan alle eisen voldoen, toch gezondheidsproblemen veroorzaken, bijvoorbeeld een onwerkbaar hoge temperatuur in schoolgebouwen of een onleefbaar hoge temperatuur binnenshuis. Dit leidt zelfs tot aanzienlijke aantallen sterfgevallen.

Volgens de Omgevingswet geldt een algemene zorgplicht: "Een ieder draagt voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving". Dat is echter te algemeen om praktisch bruikbaar te zijn bijvoorbeeld in een meningsverschil tussen een huurder en verhuurder, of tussen een koper en bouwer of ontwerper. Daarom is het wenselijk om vast te leggen dat de regels ter bescherming van de gezondheid niet volledig zijn maar een minimumniveau voorschrijven dat wordt aangevuld met een specifieke zorgplicht die vastlegt dat de verantwoordelijke (b.v. de 'normadressaat') ertoe verplicht te zorgen dat er door het gebouw geen gevaar ontstaat of voortduurt. Dit past bij de specifieke zorgplichten die gelden voor een aantal andere onderdelen van het ontwerp-BBL zoals de zorg voor bouwwerkinstallaties, brandveilig gebruik van gebouwen, bouw- en sloopwerkzaamheden en puin breken.

Toegankelijkheid

Het pleidooi van de Gezondheidsraad voor een brede definitie van gezondheid, werkt ook door in de wijze waarop de toegankelijkheid wordt geregeld. Er is nu wel een instructieregel voor toegankelijkheid van de openbare buitenruimte opgenomen (art.5.103 BKL), maar op gebouwniveau zijn de huidige Bouwbesluitregels overgenomen. Deze zijn in de praktijk ondermaats, met name in woningen zonder toegankelijkheidssector, hetgeen al eerder door gemeenten en de Kamer is aangekaart. Aanscherping van het BBL op dit punt is logisch en gewenst.

Tot slot

De internetconsultaties van de vier AMvB's en de daaruit voortvloeiende discussies in onze eigen organisaties en de hierbij betrokken gemeenten, leert ons dat we met zijn allen nog de nodige stappen moeten zetten om de ambities van de Omgevingswet in praktisch handelen om te zetten. Dit vraagt aandacht in de implementatiefase van de wet. Met name de evenwichtige toedeling van functies aan locaties zal nog de nodige inspanningen vergen. Hierbij wordt in ieder geval rekening gehouden met het belang van het beschermen van de gezondheid en, vanuit het perspectief van de publieke gezondheid, ook het bevorderen van de volksgezondheid. Vanuit GGD GHOR Nederland willen wij hieraan een positieve bijdrage leveren en we bieden aan om actief mee te blijven denken en mee te werken.

Daarnaast vraagt GGD GHOR Nederland aandacht voor het belang van toezicht en handhaving. Naast voldoende capaciteit is ook kennis uitermate belangrijk voor de uiteindelijke kwaliteit van de leefomgeving. Toezichthouders en handhavers zullen in het algemeen nog nader geschoold moeten worden ten aanzien van hun kennis over gezondheid. GGD GHOR Nederland kan daarin een rol vervullen.

Wij vertrouwen erop dat u onze reactie zal meenemen bij de verbeterslag van de AMvB's en zien de parlementaire behandeling met interesse tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Dr. H.A.M. Backx
Directeur GGD GHOR Nederland

Omgevingsbesluit	reactie GGD GHOR Nederland	GGD GHOR NL vertegenwoord igt alle GGD'en en GHOR- regio's
------------------	-------------------------------------	--

Onderwerp	Art. nr	NvT artikelgewijs pag nr	Opmerking: wat wijzigt, ontbreekt, is onjuist, niet uitvoerbaar of multi- interpreteerbaar in de nieuwe situatie? Welke verkeerde keuze is gemaakt en waarom?	Verbetersuggestie: hoe zou het moeten zijn (wees concreet!)	Toelichting op je verbetersuggestie
bevoegd gezag provincie omgevingsvergunning	3.4.1.f	8	tekst in NvT: ".... Activiteiten die vergunningplichtig zijn gesteld op grond van omgevingsverordening. Het gaat hierbij om activiteiten die de provincie zelf vergunningplichtig heeft gesteld, zoals bepaalde activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden"	in NvT: "...., zoals bepaalde activiteiten die een groter gebied of een gebied elders beroeren."	Uw voorbeeld focust op grondwaterbescherming en stortplaatsen. De formulering die wij voorstellen is minder smal en maakt duidelijk dat het kan gaan om gebiedsoverschrijdende verantwoordelijkheden, zoals t.a.v. lucht, geur, bodem, horizon, infrastructuur/logistiek. De gebiedsoverschrijding is hier soms, net als grondwater, niet meteen zichtbaar. Of het gaat om factoren die lokaal of per stuk niet zwaar milieu- of gezondheidsbelastend zijn (zoals bedoeld onder 1c of 2) maar wel in bovenlokale cumulatie zoals bijv. in agrarische activiteit of in logistiek en transport.
bevoegd gezag minister omgevingsvergunning	3.7.1.c.1	12	tekst in NvT: "Milieubelastende activiteiten waarbij nationale veiligheidsbelangen zijn betrokken. Gelet op deze nationale belangen is het doelmatiger en doeltreffender wanneer het Rijk de vergunning voor deze activiteiten verleent. Het gaat hier, net als onder het voormalige Besluit omgevingsrecht, om bepaalde laboratoria waar gewerkt wordt met genetisch gemodificeerde organismen, en activiteiten van defensie.	In NvT: "Milieu-belastende activiteiten waarbij nationale veiligheidsbelangen zijn betrokken. Gelet op deze nationale belangen en de vereiste specifieke kennis is het doelmatiger en doeltreffender wanneer het Rijk de vergunning voor deze activiteiten verleent, nadat een gezondheidskundig advies en een advies van de Veiligheidsregio is verkregen. Deze adviezen betreffen de risico-inventarisatie ten aanzien van (openbare) veiligheid en gezondheid. Het gaat hier, net als onder het voormalige Besluit omgevingsrecht, om bepaalde laboratoria waar gewerkt wordt met organismen, al dan niet genetisch gemodificeerd, en activiteiten van defensie.	Wanneer een vergunning wordt verleend door het Rijk, wordt alleen gekeken naar de veiligheid in het lab, niet naar de consequenties van de locatie van dit lab voor de bescherming van de omgeving en voor het crisisplan. Waar het in de huidige situatie aan ontbreekt, is de verbinding van het verlenen van de vergunning voor een gebouw en de activiteit die zal worden uitgevoerd in dat gebouw (opslag/werken met organismen) met de effecten op de omgeving en hulpdiensten. De vergunningverlening op het object is daarmee nu te smal benaderd. Indien de locatie van de milieu-en gezondheidsbelastende activiteit een grote impact heeft op de risico's op die omgeving kan dat aanzienlijke verschuiving geven van de risico-analyse en daarmee het regionaal risicoprofiel. Het crisisplan voor de regio en aanrijtijden van de hulpdiensten zijn gebaseerd op dit risicoprofiel (WVR art. 14, 15 & 16). Het bestuur van de Veiligheidsregio stelt, na de gemeenten en samenwerkingspartners gehoord te hebben, het risicoprofiel vast. De vergunningverlening aan het werken met organismen beperkt zich bovendien tot genetische modificatie en daarin ontbreekt het werken met wildtype organismen in vergunningverlening en het toezicht op het werken ermee. Als het Rijk vergunningverlener wordt, dient zij zich te laten adviseren over de specifieke omstandigheden ter plaatste op basis van een risico-analyse. Door de opdracht te verbreden, kan dit worden geregeld. Mogelijk moet ook tekst van art. 3.202 BAL iets worden aangepast hierop?
milieubelastende activiteiten voor advies Veilig	Bijlage III (bij art. 3.21)		Milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 3.21 OB	Milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 3.21 OB. Voorbeelden van risicovolle gezondheidsbelastende activiteiten (kunnen) zijn (nader definiëren/verwijzen en toevoegen onder 1): het exploiteren van een hoog-risico laboratorium; het exploiteren van een grootschalige biovergisterinstallatie; het bedrijven van intensieve veehouderij met meer dan x dieren; het toepassen van intensieve gewasbescherming op percelen direct grenzend aan gevoelige bestemming; het beheren van natte koeltorens; uitoefenen van bedrijvigheid met een grote verkeersaantrekkende werking in of nabij een woongebied, grote risicovolle evenementen. Toevoegen in Nvt: rol van de DPG binnen de Veiligheidsregio en GGD bij advisering en/of verwijzing naar artikel 10 Wet veiligheidsregio's en art.	Bijlage III bevat een lijst van risicovolle milieubelastende activiteiten waarvoor bestuur VR advies moet geven voor vergunningverlening. Hier ontbreken risicovolle gezondheidsbelastende activiteiten (zie tekstvoorstel) die grote impact kunnen hebben op de publieke gezondheid en veiligheid in de omgeving van de activiteit. Om de publieke gezondheid en externe veiligheid te waarborgen moet de lokale GGD en Veiligheidsregio bij de vergunningverlening worden betrokken. Dit is in praktijk te verenigen omdat de directeur Publieke gezondheid als directeur van onderdeel Veiligheidsregio (GHOR) en van GGD het veiligheids- én volksgezondheidsbelang bewaakt. NB Het Omgevingsbesluit maakt in principe geen nieuwe regels, dit is dan ook geen nieuwe regel maar maakt een bestaande regel beter uitvoerbaar: het is een uitwerking van art 16 van de Wet publieke gezondheid en art 10 van de Wet Veiligheidsregio, waar respectievelijk de GGD en de GHOR als adviesorgaan van B&W staat omschreven. Verwijzen naar art 16 Wpg en art 10 Wvr is zinvol omdat gemeenten onbekend blijken met deze artikelen en er tot nu toe zelden of nooit gebruik maken.

kostensoorten	bijlage IV	33	bijlage IV, kostensoort onder c, "het uitvoeren van werkzaamheden, waaronder het (...), verrichten van grondwerken met inbegrip van het egaliseren, ophogen en afgraven"	toevoegen "...en indien nodig saneren"	ontbreekt de maatregel 'saneren', of is dit elders in de wet geregeld (hoe en waar is dit omgezet naar de Omgevingswet)?
kostensoorten	6.3 ism Bijlage IV (h.)	33	Bijlage IV, kostensoort onder h, kosten "vanwege het belang van de fysieke leefomgeving noodzakelijke maatregelen"	toevoegen in NvT "maatregelen die bewezen bijdragen aan gezondheid"	Met het vervallen van de oude formulering ("uit oogpunt van volksgezondheid noodzakelijke voorzieningen") is er risico dat dit lid heel smal wordt geïnterpreteerd. Gezondheidsbevordering (mensen in staat stellen gezond te blijven en volwaardig in de maatschappij te participeren) is noodzakelijk. Dit is overeenkomstig de Ow-doelstelling "instand houden gezonde fysieke omgeving en mogelijk maken van vervulling maatschappelijke behoeften". Door de zinsnede te verbreden naar 'bijdragen aan gezondheid' wordt gestimuleerd om de leefomgeving zodanig in te richten dat gezond gedrag, functioneren, veerkracht en eigen regie van individuen én gemeenschappen wordt bevorderd. Dat betekent dat de leefomgeving zodanig wordt ingericht dat ook kwetsbare groepen zoals kinderen, ouderen en mensen met beperkingen, zo min mogelijk belemmeringen ervaren en actief worden ondersteund om volwaardig in de maatschappij te participeren. We gaan hierbij, net als de Gezondheidsraad, uit van een brede definitie van gezondheid (positieve gezondheid). Een definitie waarin ook de veerkracht en eigen regie van burgers een plaats hebben. Er zijn voldoende wetenschappelijke aanwijzingen om deze toevoeging in praktijk te brengen.
motivering vroegtijdige publieksparticipatie	8.1, 8.4 en 8.5 (en vgl. 4.4.2)	40		toevoegen "... hoe burgers, bedrijven enz. bij de voorbereiding zijn betrokken en wat dit heeft opgeleverd of wat het resultaat ervan is." (Of vgl. Art 4.4.2): "Daarbij gaat het bevoegd gezag in op door derden voorgedragen (ideeën) en de daarover door deskundigen uitgebrachte adviezen"	Hier wordt verplicht aan te geven hoe participatie heeft plaatsgevonden. Er ontbreekt verantwoording over wat de participatie heeft opgeleverd (en hoe dit is verwerkt in plan, visie, programma). Met uw formulering kan het bevoegd gezag, en iemand die niet geparticipeerd heeft, daar geen kennis van nemen. Suggestie: voeg vergelijkbare formulering toe als in art 4.4.2 (participatie bij projectbesluit), zie tekst hiernaast.
Omgevingsvergunning procedure	afd 3.1 en afd 8.6				Uit de huidige tekst leiden wij af dat een aanvraag om een Omgevingsvergunning niet wordt getoetst aan het Omgevingsplan. Dit is onwenselijk, omdat in het Omgevingsplan staat op welke wijze rekening wordt gehouden met gezondheid, het zorgprincipe etc. In uw reactie op dit punt (61.13) in de pre-consultatie zegt u dat "de regeling wordt aangepast". Wij kunnen dat niet terugvinden.
Vorbereidingsprocedure Omgevingsvergunning	8.20.1	49	"Art. 3.4 Awb is van toepassing op de voorbereiding van het besluit op de aanvraag van een omgevingsvergunning, als de aanvraag betrekking heeft op: (...)"	toevoegen: "... de gezondheidsbelastende activiteit door een fysieke bron, als bedoeld in art 2c en 16 Wet Publieke Gezondheid"	Dit verbindt Ow met Wpg: maakt de afweging van gezondheidsbelangen transparanter en geeft handvat voor de procedure. Het verbetert integraliteit in de uitvoering van de Ow. Voor gezondheidsbelastende activiteiten kan evt. worden verwezen naar Bijlage III indien risicovolle gezondheidsbelastende activiteiten aan de lijst worden toegevoegd (zie verbeterpunt hierboven). Het is wenselijk de voorbereidingsprocedure van art.3.4 Awb van toepassing te verklaren.
MER (inhoud plan of programma)	9.4. 2.a	54	"Daarnaast bevat het plan of programma in ieder geval: een samenvatting van de milieuoverwegingen die zijn betrokken bij het vaststellen van het plan of programma"	....: een samenvatting van de milieuo- en gezondheidsoverwegingen die zijn betrokken bij het vaststellen van het plan of programma	in NvT van OB, bij art. 9.3 (inhoud plan-MER) staat: "Het begrip "milieu" is niet gedefinieerd in de Omgevingswet en moet ruim worden opgevat. Hieronder vallen in ieder geval de voorbeelden die in bijlage I, onderdeel f, bij de smb-richtlijn zijn opgenomen (biodiversiteit, bevolking, gezondheid van de mens, fauna, etcetera....). Ook kan gedacht worden aan externe veiligheid." De huidige MER-praktijk leert dat deze ruimere opvatting door MER-opdrachtgevers zelden of nooit wordt gevolgd. Daarom, en zeker met het oog op de bredere doelstelling van de Ow, is het niet overbodig hier "gezondheidsoverwegingen" te noemen. Dit brengt dit artikel in afstemming met de gezondheidswetgeving: art 2c en art 16 Wet publieke gezondheid (dit kan in Toelichting worden genoemd).

Adviesorgaan: mer-commissie	10.4.1	60	tekst in NvT: "Dat kunnen deskundigen zijn die vz of plv vz zijn van de Cie mer. Maar ook andere deskundigen. "	in NvT Dat kunnen deskundigen zijn die vz of plv vz zijn van de Cie mer. Maar ook andere deskundigen. In geval van gezondheidsoverwegingen wordt op basis van art 16 Wpg de GGD, vanuit haar inhoudelijke expertise voor besluiten waar de volksgezondheid in het geding is, betrokken. In geval van externe veiligheidsoverwegingen wordt op basis van art 10 Wvr de Veiligheidsregio betrokken.	Hier ontbreekt afstemming met de Wet publieke gezondheid (art 2c en 16), die deze advisering t.a.v. 'milieu' (in de ruime opvatting van de smb, die o.m. 'gezondheid van de mens' omvat) ook regelt. Door in de toelichting deze link te leggen, zal de praktijk verbeteren en de integraliteit in adviezen toenemen. Ook kan worden verwezen naar NvT bij het BKL (blz 60-61).